

Київський університет імені Бориса Грінченка

Факультет суспільно-гуманітарних наук

Кафедра філософії та релігієзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ
ІСТОРІЇ ФІЛОСОФІЇ**

для студентів

спеціальності

033 Філософія

рівня вищої освіти

другого (магістерського)

освітньої програми

033.00.01 «Філософія»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 2064/22
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)

« » 2022

Київ – 2022

Розробник:

Додонов Роман Олександрович, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач:

Додонов Роман Олександрович, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії та релігієзнавства Факультету суспільно-гуманітарних наук
Протокол від 13 вересня 2022 року № 2

Завідувач кафедри

д.філос.н., проф. Іван ОСТАЩУК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 13.09.2022 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової програми)

Олександр ГОРБАНЬ

Робочу програму перевірено
13.09.2022р.

Заступник декана

Віталій ЗАВАДСЬКИЙ

Пролонговано:

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	
Курс	1	
Семестр	1	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	32	
Модульний контроль	8	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	50	
Форма семестрового контролю	Екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – ознайомлення студентів з актуальними науковими дослідженнями основних напрямків світової та вітчизняної філософської думки, тенденціями формування та розвитку світоглядних парадигм в історико-філософському контексті.

Дисципліна спрямована на формування таких *загальних і спеціальних компетентностей* освітньої програми підготовки:

Інтегральної – Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері філософії та гуманітаристики.

ЗК-01 – Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК-05 – Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК-06 – Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

СК-01 – Здатність використовувати історико-філософську спадщину в осмисленні та розв’язанні дослідницьких проблем.

СК-02 – Усвідомлення зв’язків філософської спеціалізації з іншими інтелектуальними й гуманітарними практиками.

СК-03 – Здатність формулювати та аргументувати актуальні філософські ідеї, доказово й обґрунтовано викладати результати дослідження.

СК-05 – Здатність критично працювати з філософськими текстами, застосовувати різні методи аналізу та інтерпретації.

СК-06 – Здатність здійснювати аналіз, оцінку і прогнозування соціальних, політичних, економічних та культурних процесів із застосуванням фахових знань.

СК-09 – Здатність використовувати широкий спектр філософських концептів і методів для інтерпретації та аналізу соціальних процесів на локальному, національному, європейському та глобальному рівні.

Програмні результати навчання

РН-01 – Здійснювати інтелектуальний пошук, виявляти і критично осмислювати актуальні проблеми сучасної філософської думки, розробляти їх в рамках власного філософського дослідження.

РН-02 – Знати і використовувати фаховий словник та філософські засоби для донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються.

РН-08 – Розуміти зв’язки філософії з іншими напрямками філософського дискурсу та іншими інтелектуальними й гуманітарними практиками.

РН-09 – Ефективно використовувати інформаційно-комунікаційні технології в професійній діяльності.

РН-10 – Брати участь у наукових дискусіях з філософії та міждисциплінарних проблем, обговореннях філософських питань з експертами з інших галузей знань.

РН-12 – Використовувати набуті знання в практиці європейської та євроатлантичної інтеграції України, зокрема проводити світоглядний аналіз та етико-ціннісну експертизу інтеграційних процесів.

РН-13 – Розробляти і реалізовувати наукові та/або прикладні проекти у сфері філософії та з дотичних міждисциплінарних проблем.

РН-16 – Планувати та виконувати наукові дослідження з філософії та дотичних питань, формулювати і перевіряти гіпотези, аргументувати висновки, презентувати результати досліджень в різних формах наукової комунікації.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Статус історії філософії в системі філософського знання	10	2	2				6
Тема 2. Основні підходи до дослідження історії філософії	10	2	2				6
	20	4	4				12
<i>Модульний контроль</i>	2						
Разом	22						
Змістовий модуль 2.							
Тема 3. Проблема генези філософії. Стародавні типи філософування	10	2	2				6
Тема 4. Проблема періодизації в історії філософії	10	2	2				6
Всього:	20	4	4				12
<i>Модульний контроль</i>	2						
Разом	22						
Змістовий модуль 3.							
Тема 5. Поняття і форми актуалізації філософських проблем	10	2	2				6
Тема 6. Діалог епох: актуалізація філософських питань в сучасному світі	12	2	2				8
Всього:	22	4	4				14
<i>Модульний контроль</i>	2						
Разом	24						
Змістовий модуль 4.							
Тема 7. Філософія та українська національна ідея	10	2	2				6
Тема 8. Вибірковий характер історії філософії. Моральна відповідальність філософа.	10	2	2				6
Всього:	20	4	4				12
<i>Модульний контроль</i>	2						
Разом	22						
Усього	90	16	16				50
Підготовка та проходження контрольних заходів (семестровий контроль)	30						
Разом	120	16	16				50

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1.

СТАТУС ІСТОРІЇ ФІЛОСОФІЇ В СИСТЕМІ ФІЛОСОФСЬКОГО ЗНАННЯ

Предмет і завдання історії філософії як галузі філософського знання. Структура філософського знання (онтологія, гносеологія, філософська антропологія, соціальна філософія, аксіологія тощо). Місце історії філософії в структурі філософського знання. Функції історії філософії: теоретична реконструкція, інтерпретація, критичне переусвідомлення філософських ідей, виявлення внутрішнього зв'язку і взаємозумовленості їх складових, представлених різними філософськими течіями, школами і напрямками. Подвійний характер історії філософії. Історія філософії як «історія». Історія філософії як «філософія», як теоретична база для систематично-цілісного, концептуального розгляду історико-філософського процесу. Множинність філософій. Філософія як теоретична форма світогляду. Філософія як наука. Філософія як форма культури. Філософія як ідеологія. Історія філософії як історія філософій. Історія філософій як полілог думок. Поняття історико-філософського процесу. Академічний статус історії філософії.

Ключові терміни: «філософія», «історія», «світогляд», «наука», «структура філософського знання», «історія філософії»

Тема 2.

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ ФІЛОСОФІЇ

Пошуки закономірностей історико-філософського процесу та проблеми методології. Основні підходи до вивчення еволюція філософської думки. 1) Біографічний підхід до історії філософії. Нерозривність філософських ідей та життєвого досвіду мислителя. Видатні представники біографічного підходу: Сима Тянь («Лунь лю цзя чжи яо чжи» – «Основні відомості про шість шкіл»), Харибхадра («Шад-даршана-самуччая» – «Зібрання шості філософій»), Діоген Лаерцій («Про життя, вчення та висловлювання славетних філософів»), Волтер Бурлей («Liber de vita et moribus philosophorum» – «Книга про життя і звички філософів»). 2) Філіація. Іманентна логіка філософії. Спадковість і тяглість філософських ідей. Гегель та його «Лекції з історії філософії». Історія філософської думки – саморозгортання Абсолютного Духу та символ сходження до вершин людського самопізнання. 3) Позитивізм в історії філософії. «Нова фактологія» Ердмана, Целлера, Фішера. «Підручник історії філософії» Вільгельма Віндельбанда. 4) Соціологізм в історії філософії – пояснення змісту філософських ідей особливостями соціального середовища. Карл Маркс («Зошити з історії епікурейської, стоїчної та скептичної філософії», докторська

дисертація «Differenz der demokritischen und epikureischen Naturphilosophie» – «Відмінності між натурфілософією Демокрита і натурфілософією Епікура»). Реляціонізм Карла Маннгейма. Вульгарний соціологізм. Сучасна історія філософії в пошуках методологічного синтезу.

Ключові слова: «філіація», «вульгарний соціологізм», «біографічний підхід», «фактологія»

Змістовий модуль 2.

Тема 3.

ПРОБЛЕМА ГЕНЕЗИ ФІЛОСОФІЇ. СТАРОДАВНІ ТИПИ ФІЛОСОФУВАННЯ

Проблема генези філософії. Основні концепції походження філософії: міфогенна, гносеогенна, інтегративна. «Осьовий час» (К. Ясперс): одночасне виникнення великих філософських систем. Передфілософія та протофілософія: визначення, специфіка, регіональна специфіка. Стародавня філософія як зародок і колиска всіх наступних типів філософії. Міф як актуальна філософська проблема. Актуальність релігійного світогляду. Людина – змістовне ядро всіх проблем стародавньої філософії. Стародавні типи філософування: далекосхідний, середньосхідний, близькосхідний, античний (давньогрецький). Актуальні аспекти давньокитайської передфілософії. Специфіка китайської ментальності. Стародавні літературні пам'ятки «Шу цзин», «Ши цзин», «І цзин». Період «ста шкіл». Конфуціанство та його першоджерело «Лунь Юй». Моїзм та «Мо-цзи». Школа легістів та «Хань Фей-цзи». «Книга законів царства Вей». Даосизм. Лао-цзи та його «Дао де дзин». Передфілософія Стародавньої Індії. Актуальні аспекти давньоіндійської передфілософії. Ведичний період: самхіти (веди), брахмани, араньяки. Тексти Упанішад. Героїка Махабхарати та Рамаїни. Антиведичні релігійно-філософські школи: джайнізм, буддизм, чарвака, локаята. Теїстика Бхагавадгіти. Ортодоксальні школи (астіка). Класичні індійські філософські системи (даршани): санкхья, йога, міманса, веданта, ньяя, вайшешика. Неортодоксальні школи (настіка). Чарвака-локаята. Буддизм. Джайнізм. Генеза філософії на Близькому Сході (Єгипет, Іудея, Месопотамія, Фінікія). Антична філософія докласичного періоду. Іонійська філософія. Мілетська школа: Фалес, Анаксимандр, Анаксімен. «Фалесів день» як символічна дата походження філософії. Вчення Геракліта Ефеського. Італійська філософія. Еліати та Елейська школа: Ксенофан, Парменід, Зенон, Меліс. Піфагор та піфагорійці. Натурфілософія Емпедокла та Анаксагора. Атомізм Левкіппа та Демокрита. Проблема виникнення європейської філософії як особливого типу мислення.

Ключові терміни: «генези філософії», «міф», «осьовий час», «тип філософування», «передфілософія», «натурфілософія»

Тема 4. ПРОБЛЕМА ПЕРІОДИЗАЦІЇ В ІСТОРІЇ ФІЛОСОФІЇ

Теоретична реконструкція виникнення і взаємовпливу філософських ідей в хронологічному вимірі. Основні філософські епохи: античність, Середньовіччя, Ренесанс, Новий час, сучасна філософія. Внутрішня градація Нового часу: новоєвропейська філософія XVII ст. (Р. Декарт, Б. Паскаль, Н. Мальбранш, В. Лейбніц, Б. Спіноза, Ф. Бекон, Т. Гоббс), англійське Просвітництво (ж. Локк, Дж. Берклі, Д. Г'юм, Е. Купер, Дж. Бентам), французьке Просвітництво (Вольтер, Д. Дідро, Ж. Ламетрі, Кондільяк, д'Аламбер, Гельвецій, Ж.-Ж. Руссо), німецька класична філософія (І. Кант, Й. Фіхте, Ф. Шеллінг, Г. Гегель, Л. Фойєрбах), філософія XIX ст. (А. Шопенгауер, К. Маркс, С. К'єркегор, О. Конт, Г. Спенсер, Дж. С. Мілль, Ф. Ніцше). Сучасна філософія: неопозитивізм, філософія науки, феноменологія, екзистенціалізм, персоналізм, фрейдізм і неофрейдізм, неомарксизм, герменевтика, прагматизм, антропологія, релігійна філософія, структуралізм, постструктуралізм, постмодернізм. Критика існуючих періодизацій. Схематизм і європоцентризм історії філософії. Арабська філософія. Розмитість хронологічних меж філософських епох. Хронологічне співіснування античної та середньовічної філософії. «Плинна сучасність».

Ключові терміни: «періодизація», «хронологія», «хронологічні межі», «європоцентризм», «постмодернізм»

Змістовий модуль 3.

Тема 5. ПОНЯТТЯ І ФОРМИ АКТУАЛІЗАЦІЇ ФІЛОСОФСЬКИХ ПРОБЛЕМ

«Проблема» як форма наукового пізнання. Поняття філософських проблем. Одвічні філософські питання. Еволюція «основного питання філософії», його онтологічний і гносеологічний вимір. Кантівські «три питання». Проблема свідомості. Проблема пізнання та його меж. Проблема людини в філософії. А. Камю і питання цінності людського існування. Дискурсивний характер історико-філософського знання. Вплив філософських ідей минулого на сьогодення. Соціокультурний механізм актуалізації філософських проблем в сучасних умовах. Форми актуалізації: рецепції та інтерпретації. Рецепція (receptio – прийняття) як запозичення стародавніх ідей та включення їх в новітні філософські системи і теорії. Приклади рецепцій – положення індійської філософської традиції в працях А. Шопенгауера, Е. Фромма. Інтерпретація (interpretatio – роз'яснення) – тлумачення філософських текстів, внаслідок чого з'являються нові смисли. Приклад інтерпретації – біблійний сюжет про «філософію – служницю богослов'я» в середньовічних та сучасних конотаціях. Значення рецепцій та інтерпретацій для філософської творчості.

Ключові терміни: «проблема», «актуальне філософське питання», «актуалізація», «рецепція», «інтерпретація»

Тема 6.
ДІАЛОГ ЕПОХ:
АКТУАЛІЗАЦІЯ ФІЛОСОФСЬКИХ ПИТАНЬ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Людство в пошуку вирішення глобальних проблем. «Філософія – епоха, схоплена в думці» (Гегель). Діалог епох як взаємозбагачення відповідних образів світу та місця людини в ньому. Звернення мислителів до історико-філософської спадщини для обґрунтування картини світу, яка сприятиме подоланню антропологічної та екологічної кризи сучасності. Актуальність джайністського концепту ахімси в контексті сучасної екологічної кризи. Історико-філософські «рецепти» розв'язання етичних проблем. Релігійні та філософські варіанти вирішення проблеми сенсу людського життя. Актуальність даоського концепту у-вей (недіяння) в контексті сучасної етики. Роль філософії у вирішенні проблем національної самовизначеності. Питання про «європейськість» української філософії. Стаття І.В. Бичка «Ментальна співзвучність української та європейської філософських традицій: «кордоцентричні мотиви».

Ключові терміни: «антропологічна криза», «екологічна криза», «глобальні проблеми сучасності», «ахімса», «у-вей».

Змістовий модуль 4.

Тема 7.
ФІЛОСОФІЯ ТА УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ

Періодизація історії філософії України: докласичний, класичний та некласичний періоди. Дискусії про особливості вітчизняної філософії. Світоглядна культура доби Київської Русі: проблема ідентичності. Києво-руське «любомудріє». Актуальні аспекти давньоруського філософування. «Слово про закон і благодать» митрополита Іларіона. Книжники Ярослава Мудрого. «Поученіє» Володимира Мономаха. Класичний період української філософії (XVII-XVIII ст.) Бароко та барокова свідомість. Києво-Могилянська Академія (Ф. Прокопович, І. Гізель, І. Галятовський). Вчення Григорія Сковороди як важлива віха в українській філософії. Філософія національної ідеї в Україні XIX – початку XX століть (Т. Шевченко, М. Костомаров, П. Куліш, П. Юркевич, О. Потебня). «Кобзар» Тараса Шевченка. «Філософія серця» П. Юркевича. Філософські та суспільно-політичні погляди І. Франка, М. Драгоманова, М. Грушевського. Становлення університетської освіти і науки. Філософська спадщина Бориса Дмитровича Грінченка. Досягнення університетської філософії. Філософія в Україні в XIX-XX ст.: між імперією та незалежністю. Романтичний етап розвитку української національної ідеї. М. Костомаров «Книга буття українського народу», «Дві російських народності». Оборонний етап (М. Міхновський «Самостійна Україна»). Філософські погляди доби національно-визвольних змагань 1917-1921 рр. Філософія української діаспори.

В. Липинський. Д. Донцов. Наступальний етап (Ю. Бачинський «Ukraina Irredenta», С. Ленкавський «Декалог українського націоналіста»). Українська філософія радянської та пострадянської доби. Особливості сучасної української філософії. Світоглядно-аксіологічна парадигма Київської філософської школи. Філософія в Україні в ХХІ столітті. Конкурентний етап розвитку української ідеї. О. Доній «Четвертий етап української національної ідеї». Національна ідея як духовна зброя в умовах російської агресії.

Ключові терміни: «ідентичність», «любомудріє», «кордоцентризм», «національна ідея».

Тема 8.

ВИБІРКОВИЙ ХАРАКТЕР ІСТОРІЇ ФІЛОСОФІЇ. МОРАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ФІЛОСОФА.

Багатство світової історико-філософської спадщини і проблема відбору текстів для обґрунтування власних філософських систем. Фундованість суспільних трансформацій певними філософсько-світоглядними парадигмами. Небезпека тенденціозності та абсолютизації суб'єктивності в історико-філософських дослідженнях. Філософія та ідеологія. Вибіркове ставлення до філософії при побудові ідеологічних систем. Проблема історико-філософських фальсифікацій. Марксизм та абсолютизація матеріалізму («лінія Демокрита») в історії філософії. Нацизм та імморалістські інтерпретації ніцшеанства. М. Бердяєв «Джерела і смисл російського комунізму». Х. Арендт «Джерела тоталітаризму». Антигуманність тоталітарних ідеологій та постмодерністський протест проти будь-яких видів тотальності, центризму і монополізму. Суперечливий симбіоз елементів православ'я, комунізму, євразійства в державній ідеології сучасної рф. Філософська творчість як практичний прояв свободи. Е. Гусерль про протистояння «життєвого світу» та «системи». Етична проблема відповідальності мислителя за наслідки реалізацій його філософських теорій.

Ключові терміни: «ідеологія», «тенденціозність», «тоталітаризм», «життєвий світ», «система», «моральна відповідальність філософа».

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	2	2	2	2
2	Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	2	2	2	2
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10	2	10
4	Робота на семінарських заняттях	10	2	20	2	20	2	20	2	20
5	Індивідуальне завдання	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
7	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МБ)			59		59		59		59
Максимальна кількість балів: 236 Коефіцієнт $60:236=0,254$										

Методика розрахунків модульної і підсумкової оцінок студента

№ з/п	Оцінка студента	Макс. оцінка	Змістовний модуль 1	Змістовний модуль 2	Змістовний модуль 3	Змістовний модуль 4
2	Максимальна підсумкова семестрова оцінка (МС)	60	15	15	15	15
	Максимальна кількість балів за видами поточного контролю	236	59	59	59	59
3	Фактична кількість балів, отриманих студентом за видами поточного контролю (приклад) (ФБ)		45	40	42	50
4	Підсумкові фактичні оцінки студента за змістовими модулями $M_i = MS / \sum FB_i * FB_i$; M_1		11,5	10,2	10,7	12,8
5	Підсумкова семестрова модульна оцінка студента $C = M_1 + M_2 + M_3 + M_4$			45,2		
6	Оцінка семестрового контролю			40		
7	Підсумкова семестрова рейтингова оцінка студента			85,2/В		

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Самостійна робота – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації навчального процесу шляхом подолання протиріч між трансляцією знань і їх засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Мета самостійної роботи студентів:

- розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів;
- формування умінь і навичок самостійної розумової праці;
- розвиток морально-вольових зусиль;
- формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань як необхідної умови професійного становлення.

Завдання самостійної роботи студентів:

- навчання студентів самостійно працювати з різними джерелами інформації;
- творче сприйняття і осмислення навчального матеріалу;
- формування навичок щоденної навчальної самостійної роботи.

Зміст самостійної роботи полягає в таких положеннях:

- самостійне вивчення теоретичних, історичних і науково-практичних тем;
- самостійна робота з джерелами та літературою з метою кращого засвоєння програмного матеріалу;
- підготовка наукових повідомлень, інформаційних довідок;
- підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою;
- презентація та захист результатів виконання вибіркового дослідницького завдання.

Самостійна робота студентів повинна забезпечити:

- системність знань та засобів навчання;
- володіння розумовими процесами;
- мобільність і критичність мислення;
- володіння засобами обробки інформації;
- здібність до творчої праці.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання лекційного матеріалу, визначення головного в змісті лекції, засвоєння її основних моментів. Для систематизації отриманих знань з дисципліни до кожної наступної теми слід ретельно готуватись: систематично опрацьовувати матеріал попередньої лекції, рекомендовану літературу, повторювати пройдений матеріал.

Завдання до самостійної роботи

Завдання до модулю 1.

Тема 1. Статус історії філософії в системі філософського знання.

Надайте письмову відповідь на запитання: «До якої наукової спеціальності – історії чи філософії – доцільно зараховувати історію філософії?». Обґрунтуйте свою відповідь.

Тема 2. Основні підходи до дослідження історії філософії

Надайте письмову відповідь на запитання: «У чому Ви вбачаєте крайнощі проявів філіації й вульгарного соціологізму в дослідженні історико-філософського процесу?»

Завдання до модулю 2.

Тема 3. Проблема генези філософії. Стародавні типи філософування

Наведіть аргументи "за" та "проти" того, щоб вважати «Фалесів день» за день народження філософії. Відповідь оформити у вигляді таблиці.

Тема 4. Проблема періодизації в історії філософії

Побудуйте графічну схему ідейного зв'язку між основними школами і напрямками європейської філософії.

Завдання до модулю 3.

Тема 5. Поняття і форми актуалізації філософських проблем

Наведіть приклади застосування рецепцій та інтерпретацій для актуалізації історико-філософських проблем.

Тема 6. Діалог епох: актуалізація філософських питань в сучасному світі

Прочитайте статтю І.В. Бичка «Ментальна співзвучність української та європейської філософських традицій: «кордоцентричні мотиви» (<https://core.ac.uk/download/pdf/149246000.pdf>) та надайте відповіді на наступні запитання:

- Які ідеї, на думку Чаадаєва, складають «моральнісну природу» європейця?
- Які факти наводить автор для обґрунтування тези про те, що Росія «не вписується в «західну» історико-культурно-ментальну парадигму»?
- За якими критеріями історики філософії визначають «російськість» чи «українськість» того чи іншого мислителя?
- Які риси української світоглядної ментальності знайшли прояв у творчості українських філософів?
- Що є джерелом європейської кордоцентричної ідеї?
- Хто є представником екзистенційно-діалектичної містики серед українських філософів?
- В чому, на думку проф. І.В. Бичка, полягає роль П. Юркевича «у сфері російської філософії»?

Завдання до модулю 4.

Тема 7. Філософія та українська національна ідея.

Прочитайте розділ О. Донія з книги «Трансформація української національної ідеї» (https://books.google.com.ua/books/about/%D0%A2%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F_%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD.html?id=GR3NDwAAQBAJ&printsec=frontcover&source=kp_read_button&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false) та надайте відповіді на такі питання:

- Яке визначення національної ідеї пропонує О.Доній? Чи погоджуєтесь Ви з такою дефініцією?
- Хто з українських мислителів розробляв проблематику національної ідеї?
- Які етапи українська національна ідея пройшла в своєму розвитку?
- В чому полягає зміст сучасного етапу української національної ідеї?
- Які ще пункти Ви б особисто додали до 25 пунктів Олесея Донія?

Тема 8. Вибірковий характер історії філософії. Моральна відповідальність філософа.

Надайте письмову відповідь на запитання: «Чи винен Карл Маркс за злочини комуністичних режимів у ХХ столітті?» Обґрунтуйте свою позицію.

Форма подання виконаної роботи:

Робота надсилається у вигляді есею, оформленого в текстовому редакторі Microsoft Word. Вимоги до тексту: шрифт Times New Roman. Розмір шрифту – 14 пт, міжрядковий інтервал – 1,5, абзацний відступ – 1,25; поля: верхнє, нижнє – 20 мм, лівє – 30 мм, правє – 1,5 мм; текст вирівнюється по ширині. Виділення фрагментів тексту можливе півжирним та курсивним накресленням. Оптимальний обсяг роботи складає 5 сторінок.

Критерії оцінювання :

Самостійна робота до кожної теми оцінюється у 5 балів.

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1	Глибина і повнота розкриття завдань	1 бал
2	Повнота використання рекомендованої літератури	1 бал
3	Обґрунтування висновків	1 бал
4	Грамотність, стиль викладу, оформлення роботи	1 бал
5	Обсяг виконаної роботи	1 бал

Оцінка за самостійну роботу є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми дослідження історії філософії».

Студент може набрати максимальну кількість балів за самостійну роботу – 40.

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді з використанням роздрукованих тестових завдань ЕНК. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік. *Методи письмового контролю:* модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.
- *Комп'ютерного контролю:* тестові програми.
- *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

Форма проведення іспиту:

Тестування. Тести розміщені в рубриці «Тести підсумкового контролю» ЕНК «Актуальні проблеми дослідження історії філософії». Можливість відповіді активізується під час проведення екзамену – за розкладом. Кожний тест включає 40 питань трьох категорій складності. Студент має одну спробу відповіді.

Тривалість проведення:

80 хв.

Максимальна кількість балів:

40 балів, по одному балу за кожну правильну відповідь на прості тестові питання, на питання середнього та складного рівня – з коефіцієнтом платформи «Moodle».

Критерії оцінювання:

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу - досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

Загальний обсяг роботи студента – 120 год. З них аудиторні – 32 год. (лекції – 16 год., семінари – 16 год.). Самостійна робота – 50 год, модульний контроль – 8 год., семестровий контроль – 30 год.

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1. (59 балів)		Змістовий модуль 2. (59 балів)		Змістовий модуль 3. (59 балів)		Змістовий модуль 4. (59 балів)	
Лекції (теми, бали)	Тема 1. Статус історії філософії в системі філософського знання (1 б.)	Тема 2. Основні підходи до дослідження історії філософії (1 б.)	Тема 3. Проблема генези філософії. Стародавні типи філософування (1 б.)	Тема 4. Проблема періодизації в історії філософії (1 б.)	Тема 5. Поняття і форми актуалізації філософських проблем (1 б.)	Тема 6. Діалог епох: актуалізація філософських питань в сучасному світі (1 б.)	Тема 7. Філософія та українська національна ідея (1 б.)	Тема 8. Вибірковий характер історії філософії. Моральна відповідальність філософа (1 б.)
Семінарські заняття (теми, бали)	Тема 1. Статус історії філософії в системі філософського знання (11 б.)	Тема 2. Основні підходи до дослідження історії філософії (11 б.)	Тема 3. Проблема генези філософії. Стародавні типи філософування (11 б.)	Тема 4. Проблема періодизації в історії філософії (11 б.)	Тема 5. Поняття і форми актуалізації філософських проблем (11 б.)	Тема 6. Діалог епох: актуалізація філософських питань в сучасному світі (11 б.)	Тема 7. Філософія та українська національна ідея (11 б.)	Тема 8. Вибірковий характер історії філософії. Моральна відповідальність філософа (11 б.)
Самостійна робота	Тема 1. Статус історії філософії в системі філософського знання (5 б.)	Тема 2. Основні підходи до дослідження історії філософії (5 б.)	Тема 3. Проблема генези філософії. Стародавні типи філософування (5 б.)	Тема 4. Проблема періодизації в історії філософії (5 б.)	Тема 5. Поняття і форми актуалізації філософських проблем (5 б.)	Тема 6. Діалог епох: актуалізація філософських питань в сучасному світі (5 б.)	Тема 7. Філософія та українська національна ідея (5 б.)	Тема 8. Вибірковий характер історії філософії. Моральна відповідальність філософа (5 б.)
Поточний контроль (вид, бали)	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		Модульна контрольна робота 3 (25 балів)		Модульна контрольна робота 4 (25 балів)	
Семестровий контроль	Іспит (40 балів)							

8. Рекомендовані джерела

Основні:

Бичко А.К., Бичко І.В., Табачковський В.Г., Ярошевець В.І. Філософія як історія філософії: Підручник. За загальною редакцією В. І. Ярошовця. К.: Центр учбової літератури, 2010. – 648 с.

Історія філософії: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Ярошевець, О. В. Александрова, Г. Є. Аляєв та ін. ; за ред. В. І. Ярошовця. К. : ВПЦ «Київ. ун-т», 2010. – 928 с.

Філософія: навч. посіб. Ч. 2 : Історія української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії / В. Л. Петрушенко, Є. Г. Бразуль-Брушковський, А. М. Кадикало та ін. – 2-ге вид., доповн. і переробл. – Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2013. – 160 с.

Філософія: навч. посіб. Ч.1 : Історія світової філософії / В. Л. Петрушенко, Є. Г. Бразуль-Брушковський, А. М. Кадикало та ін. ; Нац. ун-т «Львів. політехніка». – 2-ге вид., доповн. і переробл. – Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2013. – 172 с.

Хрестоматія з історії європейської філософії: навч. посіб. / під заг. ред. В. Л. Петрушенка. – Л. : Новий Світ-2000, 2013. – 570 с.

Шабанова Ю.О. Історія філософії: сучасні комунікативні вчення: навч. посібник / Ю.О. Шабанова, І.А. Яременко, Н.Ю. Тарасова. – Д.: Національний гірничий університет, 2012. – 120 с.

Шепетяк О.М., Шепетяк О.Т. Філософія: Підручник. – Львів: Місіонер, 2020. – 784 с.

Додаткові:

Андрущенко В. П. Історія соціальної філософії: (Західноєвропейський контекст): підручник для студентів вищих навчальних закладів / В.П. Андрущенко. – Київ : Тандем, 2000.

Геращенко, Т. Г. Практикум з історії філософії : навч. посіб. / Т. Г. Геращенко; МВС України, Харків нац. ун-т внутр. справ, Сум. філ. – Суми: Університетська книга, 2019. – 126 с.

Горський В. С. Історія української філософії: Курс лекцій. – К., 2009. – 288 с.

Гринів Олег. Історія філософії. Курс лекцій для аспірантів. – Львів, 2015. – 559 с.

Громов В.Є. Історія філософії в питаннях і відповідях: / В.Є. Громов, Н.Ю.Тарасова ; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2016. – 165 с.

Еко Умберто; Федріга Рікардо. Історія філософії. Античність та Середньовіччя. Перекл. з італ. Юлія Григоренко, Олена Сминтина. Харків: Фоліо, 2021. – 555с.

Забужко О.С. Філософія національної ідеї та європейський контекст: франківський період. Акад. наук ССРСР, Ін-т філософії. – Київ : Основи, 1992. – 117 с.

Історія філософії. Навчальний посібник. Для студентів вищих навчальних закладів / Наконечний Р., Васільєва О., Копитко А., Мисак Н. – Львів: 2013. – 471 с.

Історія філософії. Словник / За заг. ред. В.І. Ярошеця. — К.: Знання України, 2006. — 1200 с.

Історія філософії. У 7 т. : підручник. Т. 4. Німецька філософія Нового часу / Д. Є. Прокопов, Н. М. Бобошко, В. А. Титаренко ; за ред. В.І. Ярошеця. – Київ : Київський ун-т, 2013. – 559 с.

Історія філософії. У 7 т. : підручник. Т. 6. Сучасна світова філософія / В.І. Ярошець, Г.Є. Аляєв, І.В. Бичко та ін.; за ред. В.І. Ярошеця. – Київ : Київський ун-т, 2013. – 703 с.

Історія філософії: навчальний посібник / Салій А. В., Зінченко Н. О., Біланов О. С. – Вид. 2 е, доповнене. – Полтава : Дивосвіт, 2018. – 192 с.

Історія філософії: Підручник / Ярошець В.І., Бичко І.В., Бугров В.А. та ін.; за ред. В.І.Ярошеця. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. – 774 с.

Історія філософії: підручник для вищої школи / В. Г. Кремень, В. С. Афанасенко, В. І. Волович [та ін.]. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Харків : Прапор, 2003. – 768 с.

Історія філософії: Підручник для вищої школи / Харків, Консум, 2002. - 752с.

Історія середньовічної філософії : навч. посібник / В. В. Кондзьолка. – Львів : Світ, 2001. – 320 с.

Історія української філософії: Підручник. — К.: Академвидав, 2012.

Кислюк К.В. Філософія: навчальний посібник / К. В. Кислюк. – 3-тє вид., випр. – Київ : Кондор, 2018. – 230 с.

Кралуєк П. М. Історія філософії України : навчальний посібник / П. М. Кралуєк. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2013. – 652 с.

Лакуша Н.М. Світ екобезпеки людини: глобалізаційні виклики. Монографія/Н.М. Лакуша. - К.: Логос, 2016. - 264 с.

Мінаков, Михайло. Тематика історико-філософських досліджень і самоідентифікація сучасної філософської думки в Україні. Могилянські історико-філософські студії. К.: НАУКМА, 2008.

Огородник І. В., Русин М. Ю. Українська філософія в іменах : Навч. посібник / За ред. М.Ф. Тарасенка. — К., Либідь, 1997. — 328 с.

Огородник І.В., Огородник В.В. Історія філософської думки в Україні. – К.: «Вища школа», «Знання», 1999. – 543 с.

Причепій Є.М. Філософія: підручник для студ. вищ. навч. закл. / Є. М. Причепій, А. М. Черній, Л. А. Чекаль. – 2-ге вид. доп. – Київ : Академвидав, 2007. – 592 с.

Татаркевич В. Історія філософії: Т.1: Антична і середньовічна філософія / Пер. з пол. А. Шкарб'юка. – Львів: Свічадо, 1997. – 456 с.

Татаркевич В. Історія філософії: Т.2: Філософія Нового часу до 1830 року [пер з пол. О. Гірний]. – Львів: Свічадо, 1999. – 352 с.

Татаркевич В. Історія філософії: Т.3: Філософія ХІХ століття і новітня / Пер. з пол. – Львів: Свічадо, 1999. - 568 с.

Українська історія філософії // Мала енциклопедія етнодержавознавства / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Упорядник Ю. І. Римаренко [та ін.]. – Київ: Генеза, : Довіра, 1996. – С. 149-151.

Філіпенко Н. З історії філософської спільноти в Україні. Київське Науково-філософське товариство (1914-1919) // Філософська думка. – 2015. – № 3. – С. 90-104.

Філософія ХХ-ХХІ століть: імена: біографічний словник / уклад. Ю. В. Омельченко. – Київ : Фенікс, 2011. – 212 с.

Філософія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 184 с.

Філософія: підручник для вищої школи / В.С. Афанасенко [та ін.] ; ред.: В. Г. Кремень, Микола Іванович Горлач М.І. – 3-тє вид. перероб. і допов. – Харків : Прапор, 2004. – 736 с.

Філософська і богословська спадщина Київської духовної академії (1819-1924): досвід археографічних та бібліографічних студій. К. НАУКМА, 2018.

Хамітов Н. Гармаш Л. Крилова С. Історія філософії: проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології. Навчальний посібник зі словником. – 4-е видання перероблене та доповнене – К.: КНТ, 2016 – 396 с.

Читанка з історії філософії: у 6 кн. Кн. 6. Зарубіжна філософія ХХ століття. – Київ : Довіра, 1993. – 237 с.

Англомовні джерела:

Ebo S. Restoring the African origins of philosophy. *Skhid*. 2018. 5(157), p. 9–16. [https://doi.org/10.21847/1728-9343.2018.5\(157\).148338](https://doi.org/10.21847/1728-9343.2018.5(157).148338)

Grayling A. C. *The History of Philosophy*. Penguin Press, 2019. 704 p.

Kenny Anthony. *A Brief History of Western Philosophy*. Wiley-Blackwell, 1st ed., 1998. 365 p

Kenny Anthony. *A New History of Western Philosophy*. Oxford University Press; Reprint edition, 2012. 1080 p.

Magee Bryan. *The Great Philosophers: An Introduction to Western Philosophy*. Oxford University Press; 2nd ed. 2001. 352 p.

Popkin Richard. *The Columbia History of Western Philosophy*. Columbia University Press. 1999. 836 p.

Russell Bertrand. *The History of Western Philosophy*. Simon & Schuster/Touchstone. 2022. 895 p.